Kattägares upplevelser av relationen till sina katter

En internationell jämförelse mellan Sverige, USA, Storbritannien, Argentina och Japan

Charlotte Tipp

Examensarbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Självständigt arbete i biologi, G2E EX0894

Uppsala 2025

Kattägares upplevelser av relationen till sina katter. En internationell jämförelse mellan Sverige, USA, Storbritannien, Argentina och Japan.

Cat owners' experiences of their relationship with their cats. An international comparison between Sweden, the United States, the United Kingdom, Argentina and Japan

Charlotte Tipp

Handledare:	**Therese Rehn, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd**
Examinator:	Jenny Loberg, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i Biologi
Kurskod:	EX0894
Kursansvarig inst.:	Institutionen för vatten och miljö
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2025
Nyckelord:	människa-djurrelation, tillgivenhet, sällskap, konflikt, kulturella jämförelser

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Sammanfattning

Syftet med denna studie var att undersöka hur kattägare i fem olika länder: Sverige, USA, Storbritannien, Japan och Argentina, upplever sin relation till sina katter. Datamaterialet bestod av totalt 2565 svar från en internationell enkätstudie. Totalt analyserades svar från 28 påståenden från enkäten, fördelade på tre kategorier: åtta påståenden inom *sällskap*, tio påståenden inom *tillgivenhet* och tio påståenden inom *konflikt/kostnad*.
Resultaten visade små men statistiskt säkerställda skillnader mellan länderna i hur kattägare upplever *tillgivenhet*, *sällskap* och *konfliktkostnad* i relationen till sina katter. Detta tyder på att kulturella faktorer kan ha viss betydelse, men att individuella skillnader mellan ägare och katter spelar en mycket större roll. Till exempel skattade svenska ägare *tillgivenhet* något högre än japanska, vilket kan hänga samman med skillnader i hur vanligt det är att växa upp med husdjur och hur känslor uttrycks i olika kulturer. Den tydligaste skillnaden fanns i *konflikt/kostnad*, där argentinska ägare rapporterade något högre nivåer än amerikanska. Det kan hänga ihop med ekonomiska förutsättningar och den urbana situationen med många gatukatter. Även om skillnaderna är små kan de ge en fingervisning om hur olika kulturella och praktiska förutsättningar formar relationen mellan människa och katt.

Nyckelord: **människa-djurrelation, tillgivenhet, sällskap, konflikt, kulturella jämförelser**

Abstract

The aim of this study was to examine how cat owners in five different countries: Sweden, the United States, the United Kingdom, Japan, and Argentina, experience their relationship with their cats. The data consisted of a total of 2565 responses from an international survey. Responses to 28 statements were analyzed, divided into three categories: eight statements on *companionship*, ten on *affection*, and ten on *conflict/cost*.
The results showed small but statistically significant differences between countries in how cat owners experience *affection*, *companionship*, and *conflict*/*cost* in their relationships with their cats. This suggests that cultural factors may play some role, but that individual differences between owners and cats are far more important. For example, Swedish owners reported slightly higher levels of *affection* than Japanese owners, which may be related to differences in childhood exposure to pets and cultural ways of expressing emotions. The most pronounced difference was found in *conflict/cost*, where Argentine owners reported somewhat higher levels than American owners. This may reflect both economic conditions and urban contexts with large populations of stray cats. Although the differences are small, they provide an indication of how cultural and practical factors can shape the human-cat relationship.

Keywords: **human-animal relationship, affection, companionship, conflict, cross-cultural comparison**

Innehållsförteckning

1. Inledning 5
1.1 Teoretisk bakgrund och tidigare forskning 6
1.2 Syfte 8
1.3 Forskningsfrågor 8

2. Material och metoder 9
2.1 Datamaterial 9
2.2 Analysmetoder 9

3. Resultat 11
3.1 Tillgivenhet 11
3.2 Sällskap 12
3.3 Konflikt 12

4. Diskussion 14
4.1 Tillgivenhet 14
4.2 Sällskap 15
4.3 Konflikt 16
4.4 Begränsningar och framtida forskning 17

5. Slutsatser 19

6. Referenser 20

Bilaga 1 23

1. Inledning

Katter är ett av världens vanligaste sällskapsdjur (World Animal Foundation, 2023) och spelar en viktig roll i många hushåll. Tidigare forskning tyder på att kattägare i olika länder ofta beskriver ett starkt känslomässigt band till sina katter, även om kulturella faktorer kan påverka hur denna relation uttrycks och tolkas (Ines et al., 2021; Sandøe et al., 2023; Vitale et al., 2024). Kattens domesticering skiljer sig från många andra husdjur. Till skillnad från hunden, som aktivt avlats av människor för olika uppgifter, har katten i hög grad domesticerat sig själv genom att söka sig till mänskliga bosättningar där den jagade gnagare (Driscoll et al., 2009). Den har därför haft en dubbel roll: både som nyttodjur och som social följeslagare (Driscoll et al., 2009; O'Haire, 2010). Synen på katten har utvecklats på olika sätt i olika delar av världen, vilket märks i kulturella föreställningar, ägarpraxis och i lagstiftning (Pongrácz & Szapu, 2018; Sandøe et al., 2023; Shen, 2024). I Europa och Nordamerika har katten successivt gått från att vara gårdsdjur till att bli en familjemedlem, ofta med fri tillgång till både inne- och utemiljö (McLeod et al., 2015; Foreman-Worsley & Farnworth, 2019). I Japan har katten länge haft symbolisk betydelse, som exempelvis genom lyckobringaren maneki-neko, men katthållningen sker ofta i små lägenheter där inomhuslivet dominerar (Shen, 2024; Otani et al., 2025). I Argentina och delar av Latinamerika är synen mer präglad av katten som ett självständigt djur som lever nära människor men inte alltid under strikt kontroll (Faro et al., 2017). Dessa historiska och kulturella skillnader kan påverka hur relationen mellan människa och katt formas och uttrycks i dag.

Tidigare forskning visar att positiva aspekter av människors relationer till sina husdjur kan bidra till ökat välbefinnande, minskad ensamhet och upplevt emotionellt stöd (O'Haire, 2010; Pongrácz & Szapu, 2018). Samtidigt finns det studier som visar att djurägande också kan innebära ekonomiska kostnader, begränsningar i vardagen och ibland stress (Schwarz et al., 2007; O'Haire, 2010; Hirsch et al., 2022). Nyare forskning tyder också på att katt-ägare-relationer inte bara kan förstås som rent känslomässigt band. I en stor enkätstudie beskrev Ines et al. (2021) flera olika relationsmönster, från mer öppna relationer till nära vänskap, formade både av ägarens engagemang och kattens sätt att vara. Detta stödjer att relationen rymmer flera sociala funktioner. Ur ett stads-perspektiv framhålls särskilt de kulturella värdena med sällskapsdjur, välbefinnande, känsla av hem och lärande, medan mer praktiska nyttor spelar en mindre roll (Konstantinova et al., 2021).

I en internationell studie av Rehn & Serpell (insamling av data 2019, ej publicerad) utvecklades en enkät för att undersöka faktorer som bidrar till lyckade

relationer mellan människor och deras husdjur. Frågorna baserades främst på Network of Relationships Inventory (NRI, Furman & Buhrmester, 1985), som mäter centrala sociala funktioner i relationer såsom sällskap, tillgivenhet och konflikt. Vid utformningen av frågorna använde man även teorier om socialt stöd (Cobb, 1976; Collis & McNicholas, 1998), där särskilt emotionella och sociala aspekter av stöd lyfts fram som centrala i relationer. McGill vänskapsmodellen (Mendelson & Aboud, 1999) användes också som inspirationskälla, särskilt funktioner som stimulerande sällskap, hjälp, intimitet och självbekräftelse. Utöver detta inkluderades idéer från anknytningsteori (Bowlby, 1958), där relationer kännetecknas av funktioner som trygg hamn och säker bas, och där tillgivenhet betraktas som ett sätt att signalera närhet och tillgänglighet. Dessutom hämtades idéer från modellen om att frodas i relationer (thriving in relationships, Feeney & Collins, 2015), som betonar hur man inom relationer kan bidra både som källa till stöd vid påfrestningar och som katalysator i positiva vardagssammanhang.

Detta kandidatarbete bygger på data från denna enkät. Den ursprungliga planen med enkäten var att genomföra en faktoranalys för att hitta underliggande dimensioner i relationen, men eftersom detta är ett kandidatarbete har analysen avgränsats till en mer förenklad jämförelse av tre kategorier vilka inkluderade teoretiskt motiverade påståenden/frågor från enkäten.

1.1 Teoretisk bakgrund och tidigare forskning

Relationen mellan människa och katt kan förstås utifrån utbytesteori (social exchange theory), som beskriver hur relationer bygger på ett ömsesidigt utbyte av positiva och negativa erfarenheter (Blau, 1964). Enligt teorin försöker människor få ut så mycket som möjligt av relationen, som tillgivenhet, sällskap och trygghet, samtidigt som de vill undvika sådant som upplevs som kostnader, till exempel irritation eller praktiska begränsningar. De tre kategorierna i studien- tillgivenhet, sällskap och konflikt/kostnad- speglar därför både relationens positiva och belastande sidor.

Enligt O'Haire (2010) finns flera teorier som förklarar varför sällskapsdjur upplevs som positiva för människor. Två ofta använda är biofilia-hypotesen (Wilson, 1984), som föreslår att människor har en medfödd dragning till levande varelser vilket kan minska stress, och stöd-hypotesen (Cobb, 1976), som betonar att djur kan ge socialt och emotionellt stöd. Dessa teorier används ofta för att tolka samband mellan djurägande och psykiskt eller fysiskt välbefinnande. Det rapporteras att djurägande och djur-assisterade insatser kan kopplas till lägre stress, färre läkarbesök, mindre medicinanvändning och i vissa grupper av

människor bättre överlevnad vid hjärt-kärlsjukdom, även om orsakssamband inte alltid kan fastställas (O'Haire, 2010).

Tidigare forskning visar att det finns kulturella skillnader i katt-människa-relationer. I en jämförelse mellan USA och Japan rapporterade amerikanska deltagare (både kattägare och icke-ägare) mer positiva attityder till katter än deltagare i Japan. När man däremot enbart jämförde kattägare visade resultaten att de emotionella banden till katterna var ungefär lika starka i båda länderna. Samtidigt visade observationer att katter i USA var mer närhetssökande än katter i Japan, både i hem- och kattcafé-miljöer (Vitale et al., 2024).

Annan forskning visar att japanska kattägare generellt rapporterar starka känslomässiga band till sina djur, och att dessa band hänger ihop med hur många känslor de tillskriver katterna- inte bara grundläggande känslor som glädje och rädsla, utan även mer komplexa som medkänsla och svartsjuka (Su et al., 2018). Dessutom visar beskrivningar av japansk "kattkultur", med historiska kattskrin, maneki-neko och den så kallade "Kattön" Tashirojima, att katter har en särskild symbolisk och social betydelse i Japan (National Geographic, 2020; Japan National Tourism Organization, 2025). Sådana kulturella normer kan påverka hur ägare tolkar och uttrycker relationen till sina katter (Shen, 2024).

Sammantaget tyder forskningen på att kulturella skillnader inte bara handlar om attityder och kattens beteenden (t.ex. USA- Japan), utan också om hur ägare uppfattar och beskriver sina djurs känslor. Hur katten hålls verkar också spela en viktig roll. En systematisk översikt visar att enkla miljöinslag, som tillgång till gömställen och upphöjda viloplatser, ofta minskar stress hos innekatter (Foreman-Worsley & Farnworth, 2019). Ägarens val av hållning och förståelse för kattens beteende har också visat sig påverka upplevelsen av problem och samspel i vardagen. Katter med utevistelse rapporteras till exempel ha färre upplevda beteendeproblem än katter som strikt hålls inomhus (Hirsch et al., 2022). Det finns dock fortfarande relativt lite forskning om hemmets sociala faktorer, till exempel hur närvaro av barn eller hund påverkar katten. Tillsammans tyder detta på att både den fysiska miljön och hushållets sammansättning kan påverka hur relationen mellan katt och ägare upplevs.

Flera studier har även jämfört hur starka ägares emotionella band till hundar respektive katter är. I en studie från tre europeiska länder (Danmark, Österrike och Storbritannien) använde forskarna Lexington Attachment to Pets Scale (LAPS) för att studera detta (Sandøe et al., 2023). Hundägare skattade i genomsnitt starkare känslomässiga band, hade sina djur försäkrade oftare och var mer villiga att betala för livräddande behandling än kattägare. Skillnaderna var dock små i

Storbritannien men större i Danmark, vilket tyder på att kulturell kontext påverkar hur relationen värderas, inte bara djurens beteenden (Sandøe et al., 2023). I linje med detta visar Hoffmann et al. (2018) i en svensk enkätstudie att hundar oftare förknippas med socialt stöd (vänskap, sällskap, lojalitet), medan katter i högre grad beskrivs utifrån deras personlighet, vid sidan av ”kärlek” som central dimension. I en uppföljande studie presenterar Hoffmann et al. (2019) en modell som visar att värdet människor tillskriver hundar och katter består av flera olika delar: både konkreta fördelar i vardagen och mer känslomässiga eller symboliska värden. Den modellen kan hjälpa till att förklara varför betalningsvilja och försäkringsgrad ofta är högre bland hundägare i vissa länder. Hund-människa-relationen beskrivs oftare som mer funktionell och stödjande, medan katt-människa-relationen i större utsträckning handlar om individens egenskaper och känslomässiga närhet. Tillsammans visar dessa studier att kulturella skillnader och hur man ser på arterna påverkar hur tillgivenhet och omsorg kan uttryckas och värderas (Hoffmann et al., 2018; 2019; Sandøe et al., 2023).

Studier från Nya Zeeland visar att många ägare ser kattens möjlighet att fritt gå ut, och välja att komma tillbaka, som central för relationen (Ovenden et al., 2024). Att hålla katten inomhus uppfattas då ofta som en inskränkning i kattens frihet och välbefinnande.

Sammantaget visar tidigare forskning att relationen mellan människor och katter formas av både kulturella och individuella faktorer, men att jämförande studier mellan flera länder är relativt ovanliga. Mot denna bakgrund formulerades följande syfte och forskningsfrågor.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie var att undersöka hur kattägare i fem olika länder upplever sin relation till sina katter, med fokus på tre centrala kategorier: tillgivenhet, sällskap och konflikt/kostnad, samt att analysera om det fanns skillnader i hur vi ser på katter mellan länderna.

1.3 Forskningsfrågor

Skiljer sig kattägarnas upplevelser av tillgivenhet, sällskap och konflikt/kostnad mellan länderna?
Kan resultaten spegla kulturella skillnader i synen på katter?

2. Material och metoder

2.1 Datamaterial

Studien baserades på data från en internationell enkätstudie framtagen av Rehn och Serpell (2019, opublicerad data). Enkäten syftade till att undersöka relationen mellan människor och deras sällskapsdjur och skickades ut till kattägare i flera länder. För detta arbete inkluderades fem länder: Sverige, USA, Storbritannien, Japan och Argentina. Totalt analyserades enkätsvar från 2565 kattägare. Originalenkäten innehöll 70 frågor, varav svar från 28 påståenden valdes ut för denna studie (bilaga 1). Dessa fördelades på tre kategorier: tillgivenhet (10 påståenden, t.ex. "Min katt gör att jag känner mig älskad"), sällskap (8 påståenden, t.ex. "Min katt håller mig sällskap när jag slappnar av") och konflikt/kostnad (10 påståenden, t.ex. "Min katt kostar inte för mycket pengar"). Påståenden besvarades på en Likertskala (från 1= håller absolut inte med till 5= håller fullständigt med). Tillgivenhet, sällskap och konflikt/kostnad valdes eftersom de tillsammans speglar relationens känslomässiga, sociala och praktiska dimensioner.

I denna studie undersöktes tre centrala dimensioner av relationen mellan katt och ägare.

Tillgivenhet omfattar både känslomässiga och beteendemässiga uttryck för värme och omsorg, exempelvis att känna sig älskad eller när katten söker fysisk kontakt.
Sällskap beskriver den gemenskap och närvaro som katten ger, exempelvis genom att vara en del av vardagen och bidra till glädje och trygghet.
Konflikt/kostnad beskriver negativa aspekter av kattägandet, exempelvis ekonomiska kostnader, praktiska begränsningar och irritation.
Inom konflikt/kostnad fanns flera omvända frågor (”reversed items”), exempelvis ”Min katt hindrar mig från att göra saker jag gjorde innan jag skaffade den”. Svarsvärdet för dessa reverserades så att höga värden konsekvent motsvarade mer konflikt.

2.2 Analysmetoder

Sammanställning av data och analyser genomfördes i Excel (version 2509; tillverkare: Microsoft Corporation, Redmond, WA, USA) och Minitab (version 21.3.1; tillverkare: Minitab, LLC, State College, PA, USA). Först beräknades medelvärden för varje kategori per land och resultat visualiserades med stapeldiagram (bar charts).

För att undersöka skillnader mellan länder användes envägs variansanalys (envägs-ANOVA). Vid signifikanta resultat ($p < 0,05$) genomfördes post-hoc-tester (Tukey HSD) för att identifiera skillnader mellan enskilda länder.

Även fast svaren samlades in med Likertskalor, bestod varje kategori (tillgivenhet, sällskap och konflikt/kostnad) av flera olika påståenden som slogs samman till ett medelvärde per individ. När flera ordinala frågor kombineras på detta sätt kan data betraktas som ungefärlig intervallskalig data (Carifio & Perla, 2008; Norman, 2010), vilket möjliggör användning av parametriska tester såsom ANOVA. Normalfördelning undersöktes med Anderson-Darling-test och visuell inspektion av normalitetsdiagram i Minitab. Fördelningen avvek signifikant från normalitet för alla kategorier och visade en positiv skevhet, med de flesta svaren nära skalans övre gräns. Eftersom ANOVA är robust mot måttliga avvikelser från normalitet vid stora urval och relativt jämna gruppstorlekar (Blanca et al., 2017), bedömdes analysen ändå vara försvarbar.

Varianshomogenitet kontrollerades med Levene's test, som inte visade några signifikanta skillnader mellan grupperna (tillgivenhet: $F = 2,08$, $p = 0,081$; sällskap: $F = 1,5$, $p = 0,198$; konflikt/kostnad: $F = 1,66$, $p = 0,156$). Därmed uppfylldes antagandet om lika varians och en envägs-ANOVA genomfördes. Effektstorlek beräknades med eta-kvadrat (η^2), som anger andelen förklarad varians i den beroende variabeln. Värden omkring 0,01 betraktas som små, runt 0,06 som medelstora och 0,14 eller högre som stora effekter (Cohen, 1988). För transparens verifierades resultaten även med icke-parametriska tester (Kruskal-Wallis) utan uppföljande post-hoc-test, vilka rapporteras nedan.

3. Resultat

Analysen visade signifikanta men numeriskt små skillnader mellan länderna. Dessa finns beskrivna i sektionerna nedan.

3.1 Tillgivenhet

Ägares uppfattning av hur tillgivna deras katter var visade en signifikant skillnad mellan länder, (F (4, 2560) = 15,27, $p < 0,001$; Kruskal–Wallis-test: $H(4) = 66,12$, $p < 0,001$) (Figur 1).

Svenska respondenter rapporterade högre nivåer än de i Japan, Storbritannien och Argentina, men skilde sig inte signifikant från USA. Japanska kattägare rapporterade lägst nivåer av tillgivenhet, och skillnaden mot Sverige var signifikant (Tukey post-hoc, $p< 0,05$). Effektstorleken var liten ($\eta^2 = 0,02$), vilket betyder att land endast förklarade en liten del av variationen. Generellt rapporterade deltagarna höga nivåer av tillgivenhet oavsett land.

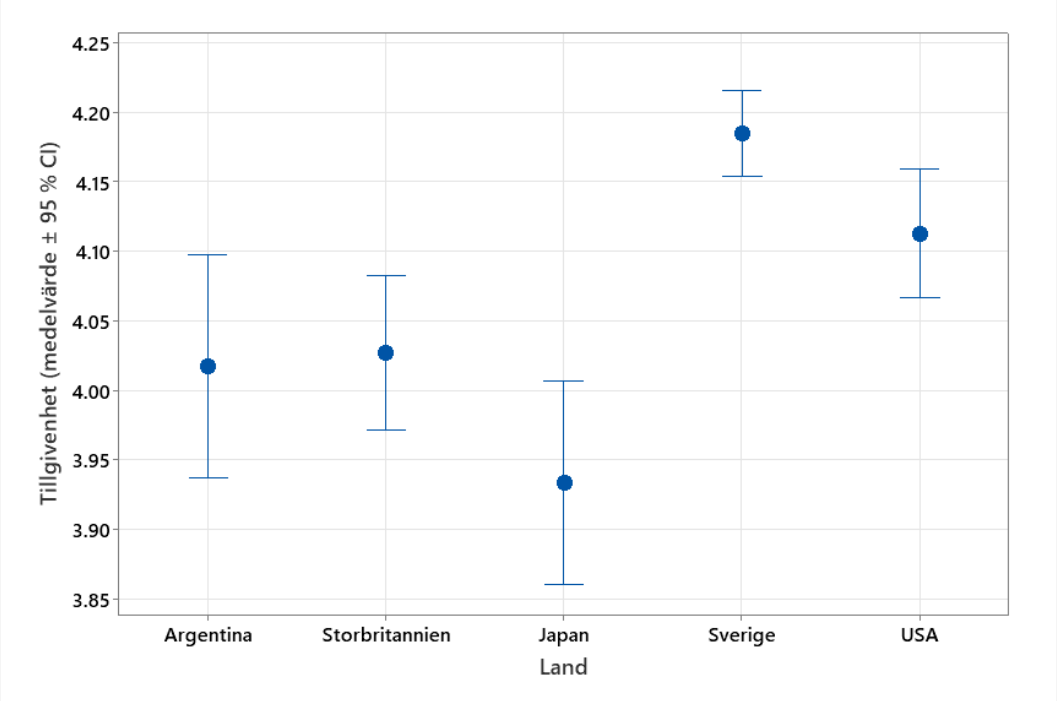

Figur 1 Medelvärden (±95 % konfidensintervall, CI) för tillgivenhet per land.

3.2 Sällskap

Gällande hur sällskapliga katterna upplevdes fanns en skillnad mellan länder, (F (4, 2560) = 4,15, p = 0,002; Kruskal Wallis-test: H (4)=17,28, p= 0,002). (Figur 2).

I Sverige rapporterades något högre nivåer än i Storbritannien (Tukey post-hoc, p< 0,05), men inga andra parvisa skillnader var signifikanta. Effektstorleken var liten (η^2 = 0,01), och upplevelsen av sällskap var generellt hög i alla länder.

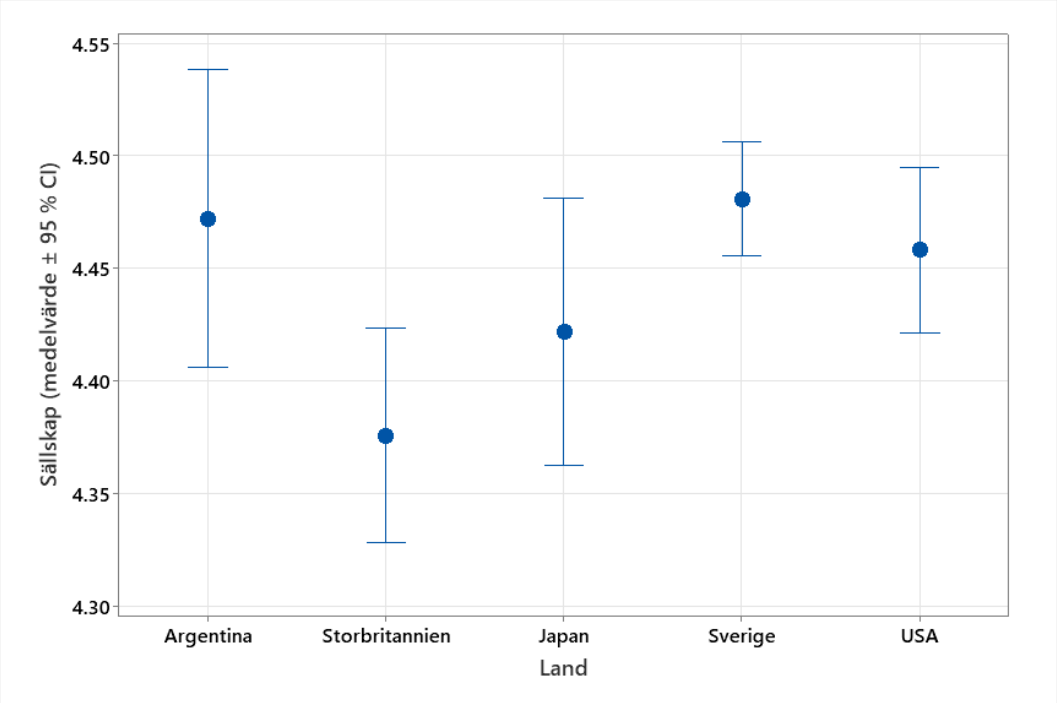

Figur 2 Medelvärden (±95 % konfidensintervall, CI) för sällskap per land.

3.3 Konflikt

Kattägare mellan olika länder skiljde sig också med avseende på upplevelsen av konflikt/kostnader i kattägandet, (F (4, 2560) = 5,68, p < 0,001; Kruskal Wallis-test: H(4)= 23,68, p< 0,001) (Figur 3).

Tukey post-hoc tester visade att kattägare i Argentina rapporterade signifikant högre konfliktnivåer än de i USA (p< 0,05), medan ägare i Sverige, Japan och Storbritannien rapporterade mellanhöga värden utan inbördes skillnader. Även här var effektstorleken liten (η^2 = 0,01).

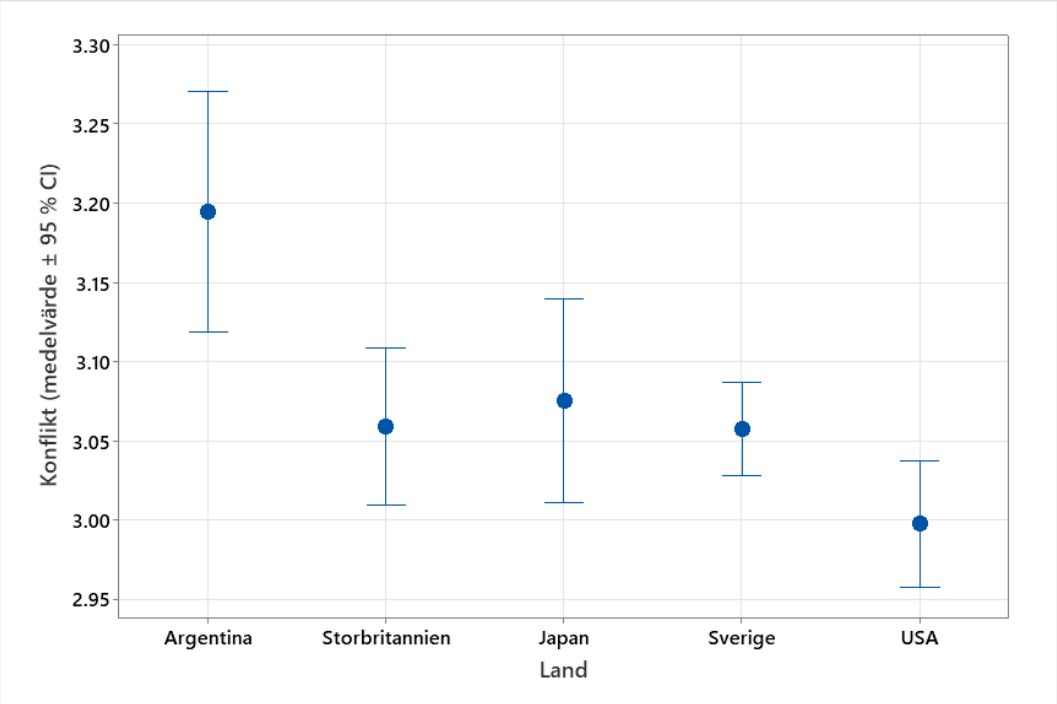

Figur 3 Medelvärden (±95 % konfidensintervall, CI) för konflikt per land.

4. Diskussion

Skillnaderna mellan länderna var statistiskt säkerställda men små. Effektstorlekarna var låga (mellan 0,01- 0,02), vilket innebär att ”land” endast förklarade 1- 2 % av variationen. Medelvärdena för varje kategori och land låg nära varandra, vilket tyder på att den största delen av variationen fanns inom länder snarare än mellan dem. Det kan delvis bero på att de som svarat sannolikt är mer engagerade kattägare än genomsnittet, vilket kan innebära starkare band till katten. Bekvämlighetsurvalet påverkar därför troligtvis generaliserbarheten. Genom att slumpa deltagare från olika grupper eller använda registerdata hade man kunnat få ett mer representativt urval och därmed minska denna typ av bias (Mind the Graph, 2024).

Sammanfattningsvis tyder resultaten på att individuella skillnader mellan ägare och katter sannolikt har större betydelse än kulturell kontext, även om kulturella och miljömässiga faktorer också spelar in, vilket är fokus här nedan i diskussioner. De flesta kattägare, oavsett land, rapporterade hög tillgivenhet och sällskap samt liknande konfliktnivåer.

4.1 Tillgivenhet

Att svenska ägare skattade tillgivenhet högre än japanska kan bero på skillnader i erfarenheter, miljö och kultur. I Sverige har många vuxit upp med husdjur, vilket kan påverka hur man tolkar kattens beteenden (Miura et al., 2002). I Japan är husdjursägande mindre vanligt, och katter hålls ofta i små lägenheter, vilket kan påverka både interaktion och känslan av närhet (Wilson, 2024). Dessutom tillskrivs djur känslor på olika sätt i olika kulturer: japanska ägare rapporterar starka känslomässiga band, men uttryck för tillgivenhet kan tolkas annorlunda än i väst (Su et al., 2018; Vitale et al., 2024). Traditioner som maneki-neko och miljöer som Kattön Tashirojima bidrar till en mer ritualiserad och situationsbunden kontakt (Shen, 2024). Skillnader i kattens hållning spelar också in: i Japan hålls katter ofta strikt inomhus, vilket innebär att de rent fysiskt är nära ägaren oftare, men detta behöver inte innebära mer social kontakt eller tillgivenhet (Otani et al., 2025).

Att amerikanska ägare skattade högre tillgivenhet än japanska överensstämmer med Vitale et al. (2024), som visade att amerikanska katter oftare söker närhet till människor. Detta kan hänga samman med att fler amerikanska ägare har vuxit upp med husdjur och därmed är mer vana att interagera med djur, vilket i sin tur kan uppmuntra mer socialt beteende hos katten (Miura et al., 2002). Liknande mönster kan ses i Ungern, där kulturella och demografiska faktorer, som kön och

utbildning, påverkar hur ägare beskriver sina katter; till exempel skattade kvinnor och högre utbildade sina katter som mer kommunikativa och empatiska, och äldre ägare rapporterade oftare ”emotionell matchning” med katten (Pongrácz & Szapu, 2018).

Lägre tillgivenhet i Japan behöver dock inte innebära svagare känslomässigt band, utan kan spegla olika sätt att uttrycka känslor. Su et al. (2018) visade att japanska ägare tillskriver sina djur både grundläggande och komplexa känslor, vilket tyder på starka band men andra uttrycksformer. I en japansk kontext kan känslomässig närhet till djur uttryckas på ett mer återhållsamt och respektfullt sätt, där självständighet och harmoni värderas högt (Shen, 2024). Historiskt har katten haft en särskild kulturell ställning som både andlig symbol och självständigt väsen, vilket återspeglas i allt från shintoistiska katthelgedomar och “maneki-neko”-figurer till samtida fenomen som kattöar och kattkaféer (Davisson, 2020; Shen, 2024). Denna kulturella syn präglar även hur ägare i vardagen visar omsorg, där närhet ofta uttrycks genom rutiner, trygg miljö och att låta katten välja kontakt, snarare än genom fysisk kel. I undersökningar som använder västerländska mått på tillgivenhet, där fysisk närhet och verbal ömhet premieras, kan därför japanska kattägare framstå som mindre tillgivna, trots starka känslomässiga band (Veldkamp, 2009; Davisson, 2020). Liknande kulturella mekanismer påverkar också hur relationer till olika djurarter formas; Sandøe et al. (2023) visade att skillnader mellan arter inte är biologiskt givna utan formas av kulturella normer, exempelvis har skillnader i hur hundar och katter värderas och vårdas minskat tydligt i Storbritannien. Normer kring vad som utgör en "god kattvardag" varierar också; i Nya Zeeland är utevistelse en central del av relationen, vilket påverkar hur ägare tolkar kattens frivilliga närhet (Ovenden et al., 2024). Sammantaget visar detta att uttryck för tillgivenhet och omsorg är kulturellt situerade snarare än universella, och att skillnader mellan länder därför bör tolkas i sitt sociala och symboliska sammanhang.

4.2 Sällskap

Skillnaderna mellan länder med avseende på kategorin sällskap var få och små. Katten verkar fylla en liknande roll som social följeslagare oavsett kultur. Tidigare studier visar att kattägare ofta ser katten som en stabil partner som bidrar med sällskap och socialt stöd (Pongrácz & Szapu, 2018). De höga värdena i alla länder bekräftar detta. Att svenska ägare rapporterade något högre nivåer än brittiska kan möjligen hänga samman med skillnader i hur katterna hålls. I Storbritannien har de flesta katter fri utevistelse, medan en större andel i Sverige hålls helt eller delvis inomhus, särskilt i tätorter (Foreman-Worsley & Farnworth, 2019). Detta kan innebära tätare vardagskontakt mellan katt och ägare i svenska hushåll. Sandøe et al. (2023) visade också att skillnader i ägarnas upplevda

omhändertagande av katt respektive hund minskar i miljöer där katten hålls nära ägaren. Resultaten i denna studie ligger i linje med detta. Att upplevelsen av sällskap är stabil över länder stämmer med att olika relationsmönster ändå kan ge en liknande känsla av närvaro i vardagen, även om graden av närhetssökande från kattens sida varierar (Ines et al., 2021).

4.3 Konflikt

Kattägare i Argentina rapporterade högre konfliktnivåer än de i USA. Detta kan förklaras av ekonomiska skillnader: kostnader för mat, veterinärvård och andra behov kan upplevas som mer betungande i en kontext med lägre genomsnittsinkomst (Schwarz et al., 2007). Den urbana situationen med stora populationer av herrelösa katter i argentinska städer kan också bidra (Faro et al., 2017). Övriga länder låg på mellannivåer, vilket delvis kan spegla vardagliga oönskade beteenden som klösning och vokalisering, vilka ofta upplevs som störande (Hirsch et al., 2022).

Skillnader i kattens hållning påverkar också konfliktnivåer, både mellan och inom länder. McLeod et al. (2015) identifierade fyra typer av ägare, från strikt innekatt-hållning till helt fri utevistelse. Skillnaderna hänger ofta samman med både praktiska överväganden och föreställningar om vad som är "naturligt" för katten, vilket i sin tur kan påverka vilka typer av problem ägarna upplever. Foreman-Worsley & Farnworth (2019) visade dessutom att vissa problem, som överdriven vokalisering och olämplig eliminering, är vanligare hos innekatter. Detta kan förstärka upplevelsen av konflikt i hushåll där katten hålls strikt inne. Fokusgrupper har även visat att ägare upplever mer friktion i vardagen när möjligheten för katten att uttrycka sina naturliga beteenden begränsas (Ovenden et al., 2024).

Liknande mönster framkommer i annan forskning, som visar att husdjursägande ofta innebär en balans mellan fördelar och praktiska utmaningar; medan relationen kan ge socialt stöd och välbefinnande, medför den också ansvar och anpassning i vardagen (Hirschman, 1994; Applebaum et al., 2020). Dessa resultat stödjer tolkningen att upplevda konflikter inte nödvändigtvis innebär svaga relationer, utan speglar vardagsmässiga utmaningar i en i övrigt stark människa-djur-relation. Liknande mönster ses i en studie från Moskva, där ägare framför allt nämner vardagliga nackdelar som pälsfällning, städning och visst slitage i hemmet, medan hälsorisker sällan lyfts (Konstantinova et al., 2021). Sammantaget pekar detta på att 'konflikt/kostnad' oftast handlar om praktisk friktion snarare än svaga band.

4.4 Begränsningar och framtida forskning

Studien baseras på enkätsvar, vilket innebär att resultaten speglar kattägarnas egna upplevelser. Detta är viktigt att beakta vid tolkningarna. Urvalet skedde på frivillig basis, vilket ofta lockar mer engagerade djurägare. Liknande mönster har setts i andra nätbaserade enkäter om katt-ägare-relationer, och kan bidra till höga nivåer av tillgivenhet och sällskap i materialet (Ines et al., 2021; Konstantinova et al., 2021). Urvalet var ett bekvämlighetsurval med självselektion, vilket innebär att deltagarna själva valde att delta i enkäten. Detta kan medföra viss urvalsbias, eftersom personer som är mer engagerade eller intresserade av djurfrågor kan ha varit överrepresenterade.

Gruppstorlekarna var dessutom ojämna mellan länderna (Sverige N= 1163, USA N= 581, Storbritannien N= 365, Japan N= 264, Argentina N= 192). Denna obalans kan påverka jämförbarheten mellan länderna, eftersom större grupper ger säkrare medelvärden medan mindre grupper ger mer osäkra resultat. Även om de statistiska testerna är förhållandevis tåliga mot sådana skillnader, bör resultaten tolkas med viss försiktighet.

Av de 70 ursprungliga påståendena valdes 28 ut till tre kategorier på ett praktiskt sätt, utan att analysera hur väl frågorna hänger ihop eller mäter samma sak i olika länder, vilket kan påverkas av kulturella skillnader i hur begrepp som tillgivenhet eller sällskap uppfattas. Svaren slogs samman till medelvärden per kategori och individ; fördelningarna var något skeva, vilket kan påverka precisionen även om robusta tester användes. Endast fem länder och tre kategorier ingick, vilket begränsar möjligheten att generalisera resultaten till alla kattägare. Eftersom detta är ett kandidatarbete har studien en avgränsad omfattning och analyserna är därför begränsade.

För framtida forskning finns flera utvecklingsmöjligheter. Ett sätt är att inkludera mer artspecifika mått såsom anknytningsskalor, försäkringsgrad eller betalningsvilja i internationella jämförelser, i linje med Sandøe et al. (2023). Detta skulle ge en mer detaljerad bild av hur kulturella faktorer och olika sätt att hålla djur påverkar relationen mellan katt och ägare. Det vore även värdefullt med mer systematiska urval och jämnare stickprov per land, för att minska risken för skevheter och öka generaliserbarheten.

Det finns också behov av långtidsstudier i hemmiljö, där flera miljöfaktorer beaktas samtidigt, exempelvis inomhus- eller utomhushållning, tillgång till resurser som gömställen och klättermöjligheter samt förekomst av barn eller hundar i hemmet. Foreman-Worsley & Farnworth (2019) framhåller att

hemmiljön hittills är bristfälligt studerad, och rekommenderar studier som följer katter över tid för att bättre förstå hur olika faktorer samverkar.

Kvalitativa studier, till exempel intervjuer, kan ge en djupare förståelse för hur ägare ser på kattens frihet och roll i hemmet eller grannskapet. Sådana insikter kan bidra till att förklara variationer i upplevelser av tillgivenhet och konflikt/kostnad (Ovenden et al., 2024).

5. Slutsatser

Sammanfattningsvis tyder resultaten på att kulturella och miljömässiga faktorer påverkar katt-ägare-relationen, särskilt med avseende på tillgivenhet och konflikt/kostnad, medan upplevelsen av sällskap är mer likartad över kulturer. Även om skillnaderna är små, kan de vara betydelsefulla för att förstå hur kulturella normer, ekonomiska villkor och miljö påverkar relationen. Samtidigt framgår tydligt att den grundläggande relationen mellan människa och katt är stark och likartad i de studerade länderna.

6. Referenser

Applebaum, J. W., Peek, C. W., & Zsembik, B. A. (2020). *Examining U.S. pet ownership using the General Social Survey.* The Social Science Journal. Advance online publication. https://doi.org/10.1080/03623319.2020.1728507

Blau, P. M. (1964). *Exchange and power in social life.* New York: Wiley. Retrieved from https://www.jstor.org/stable/2774459

Bowlby, J. (1958). The nature of the child's tie to his mother. *International Journal of Psycho-Analysis, 39*, 350-373.

Carifio, J. & Perla, R. J. (2008). *Resolving the 50-year debate around using and misusing Likert scales*. Medical Education, 42(12), 1150-1152. https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2008.03172.x

Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine, 38*(5), 300-314.

Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Collis, G. M., & McNicholas, J. (1998). Theoretical basis for the health benefits of pet ownership: Attachment versus psychological support. In C. C. Wilson & D. C. Turner (Eds.), *Companion Animals in Human Health* (pp. 105-122). Thousand Oaks, CA: Sage.

Davisson, Z. (2020, September 11). *Japan's love-hate relationship with cats.* Smithsonian Magazine. https://www.smithsonianmag.com/arts-culture/japans-love-hate-relationship-with-cats-180975764/

Driscoll, C. A., Macdonald, D. W., & O'Brien, S. J. (2009). From wild animals to domestic pets: An evolutionary view of domestication. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, *106*(Suppl 1), 9971-9978. https://doi.org/10.1073/pnas.0901586106

Faro, E., Blanco, C.J. & Cuatrin, J. (2017). Caninos y felinos en condición de calle: Relevamiento estadístico en la Ciudad Autónoma de Buenos Aires. *Ciencia Veterinaria*, 19(2), 53-58. https://doi.org/10.19137/cienvet-20171924

Feeney, B. C., & Collins, N. L. (2015). A new look at social support: A theoretical perspective on thriving through relationships. *Personality and Social Psychology Review, 19*(2), 113-147.

Foreman-Worsley, R. & Farnworth, M.J. (2019). A systematic review of social and environmental factors and their implications for indoor cat welfare. *Applied Animal Behaviour Science*, 220, 104841. https://doi.org/10.1016/j.applanim.2019.104841

Furman, W., & Buhrmester, D. (1985). Children's perceptions of the personal relationships in their social networks. *Developmental Psychology, 21*(6), 1016-1024.

Hirsch, E.N., Geijer, J. & Andersson, M. (2022). Owner perceived behavior in cats and the influence of husbandry practices, housing and owner attitudes in Sweden. *Animals*, 12(19), 2664. https://doi.org/10.3390/ani12192664

Hirschman, E. C. (1994). Consumers and their animal companions. *Journal of Consumer Research, 20*(4), 616-632.

Hoffmann, R., Lagerkvist, C.J., Hagberg Gustavsson, M. & Ström Holst, B. (2018). *An empirical examination of the conceptualization of companion animals.* BMC Psychology, 6(1), 12. https://doi.org/10.1186/s40359-018-0228-1

Hoffmann, R., Lagerkvist, C. J., Hagberg Gustavsson, M., & Ström Holst, B. (2019). Economic perspective on the value of cats and dogs. *Society & Animals, 27*(7), 595-613. https://doi.org/10.1163/15685306-12341494

Ines, M., Ricci-Bonot, C., & Mills, D. S. (2021). My Cat and Me- A Study of Cat Owner Perceptions of Their Bond and Relationship. *Animals*, 11(6), 1601. https://doi.org/10.3390/ani11061601

Japan National Tourism Organization (2025). *Cat Island (Tashirojima) 田代島*. Tillgänglig på: https://www.japan.travel/en/spot/1765/

Konstantinova, A., Matasov, V., Filyushkina, A., & Vasenev, V. (2021). Perceived Benefits and Costs of Owning a Pet in a Megapolis: An Ecosystem Services Perspective. *Sustainability*, 13(19), 10596. https://doi.org/10.3390/su131910596

McLeod, L.J., Hine, D.W. & Bengsen, A.J. (2015). Born to roam? Surveying cat owners in Tasmania, Australia, to identify the drivers and barriers to cat containment. *Preventive Veterinary Medicine*, 122(4), 339-344. https://doi.org/10.1016/j.prevetmed.2015.11.007

Mendelson, M. J., & Aboud, F. E. (1999). Measuring friendship quality in late adolescents and young adults: The McGill Friendship Questionnaires. *Canadian Journal of Behavioural Science*, *31*(2), 130-132. https://doi.org/10.1037/h0087080

Mind the Graph. (2024). *Bekvämlighetsurval: När och hur man använder denna urvalsmetod.* Hämtad från https://mindthegraph.com/blog/sv_se/convenience-sampling/

Miura, A., Bradshaw, J.W.S. & Tanida, H. (2002). Childhood experiences and attitudes towards animal issues: A comparison of young adults in Japan and the UK. *Animal Welfare*, 11, 437-448.

National Geographic (2020). *The fascinating history behind the popular 'waving lucky cat'*. Tillgänglig på: https://www.nationalgeographic.com/history/article/the-fascinating-history-behind-the-popular-waving-lucky-cat/

Norman, G. (2010). *Likert scales, levels of measurement and the "laws" of statistics*. Advances in Health Sciences Education: Theory and Practice, 15(5), 625-632. https://doi.org/10.1007/s10459-010-9222-y

O'Haire, M. (2010). Companion animals and human health: Benefits, challenges, and the road ahead. *Journal of Veterinary Behavior*, 5(5), 226-234. https://doi.org/10.1016/j.jveb.2010.02.002

Otani, Y., Kanamori, M., Kato, H. & Dwyer, C.M. (2025). Cross-cultural variation in understanding of animal welfare principles and animal management practices among veterinary and animal welfare professionals in the UK and Japan. *Animal Welfare*. https://doi.org/10.1017/awf.2025.10026

Ovenden, K., Bassett, I. and Sumner, C.L. (2024) 'I want you to want me': How owners value cats' choices has implications for cat containment. *People and Nature*, 6(2). https://doi.org/10.1002/pan3.10580

Pongrácz, P. & Szapu, J.S. (2018). The socio-cognitive relationship between cats and humans - Companion cats (*Felis catus*) as their owners see them. *Applied Animal Behaviour Science*, 207, 57-66. https://doi.org/10.1016/j.applanim.2018.07.004

Sandøe, P., Palmer, C., Corr, S.A., Springer, S. & Lund, T.B. (2023). Do people really care less about their cats than about their dogs? A comparative study in three European countries. *Frontiers in Veterinary Science*, 10, 1303145. https://doi.org/10.3389/fvets.2023.1237547

Schwarz, P.M., Troyer, J.L. & Walker, J.B. (2007). Animal House: Economics of Pets and the Household. *The B.E. Journal of Economic Analysis & Policy*, 7(1), Article 44. https://doi.org/10.2202/1935-1682.1679

Shen, Y. (2024). Unique Cat Culture in Japan. *Proceedings of the 3rd International Conference on Interdisciplinary Humanities and Communication Studies.* https://doi.org/10.54254/2753-7064/39/20242202

Su, B., Koda, N. & Martens, P. (2018). How Japanese companion dog and cat owners' degree of attachment relates to the attribution of emotions to their animals. *PLOS ONE*, 13(1), e0190781. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0190781

Veldkamp, E. (2009). *The emergence of "pets as family" and the socio-historical development of pet funerals in Japan. Anthrozoös, 22*(4), 333-346. https://doi.org/10.2752/089279309X12538695316103

Vitale, K.R., Takagi, S., Arahori, M., Chijiiwa, H., Udell, M.A.R. & Kuroshima, H. (2024). A Cross-Cultural Comparison of Cat-Human Relationships in the United States and Japan. *Anthrozoös*, 37(6), 813-831. https://doi.org/10.1080/08927936.2024.2395127

Wilson, E. O. (1984). *Biophilia.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Wilson, L. (2024). *How big is a house? Average house size by country.* Shrink That Footprint. Hämtad från https://shrinkthatfootprint.com/how-big-is-a-house/

World Animal Foundation (2023). *Pet Ownership Statistics.* Tillgänglig på: https://worldanimalfoundation.org/advocate/pet-ownership-statistics/

Bilaga 1

Tabell över vilka påståenden som ingår

Påstående	**Kategori**
Tycker om fysisk kontakt	Tillgivenhet
Tycker om att bli pussad eller kramad av mig	Tillgivenhet
Hälsar på mig när jag kommer hem	Tillgivenhet
Får mig att känna mig älskad	Tillgivenhet
Tycker om att bli rörd och klappad	Tillgivenhet
Söker mitt godkännande	Tillgivenhet
Är i närheten när jag sover	Tillgivenhet
Är ständigt uppmärksam på mig	Tillgivenhet
Jag får tröst av mitt djur	Tillgivenhet
Mitt djur älskar att vara nära mig	Tillgivenhet
Håller mig sällskap när jag slappnar av, t. ex. när jag tittar på TV	Sällskap
Tillför lycka I mitt liv	Sällskap
Låter mig vara mig själv och jag kan vara lite tokig med den (t.ex. när vi leker)	Sällskap
Jag kan vara mig själv tillsammans med den	Sällskap
Ger mig ständigt sällskap	Sällskap
Gör att jag känner mig mindre uttråkad	Sällskap
Är en källa till skratt	Sällskap
Jag kan leka och ha roligt med mitt djur	Sällskap
Kostar inte för mycket pengar	Konflikt
Hindrar mig från att göra saker jag gjorde innan jag skaffade den	Konflikt (omvänd)
Behöver min omsorg	Konflikt (omvänd)
Har sina egna behov som jag måste ta hand om	Konflikt (omvänd)
Jag blir aldrig irriterad på den	Konflikt
Jag hamnar aldrig I konflikter med den	Konflikt
Är till besvär för mig	Konflikt (omvänd)
Jag blir aldrig irriterad på	Konflikt
Kontrollerar mitt liv	Konflikt (omvänd)
Stökar inte ner för mycket i hemmet	Konflikt

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316

Alla författare till arbetet måste kryssa i sitt godkännande. Ta bort eller lägg till rader beroende på antalet författare. Ta bort den här texten när den inte längre behövs.

☒ JA, jag, CharlotteTipp har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.